HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

מבית אחד יבומי חדא ואיפטור אידך לא דדלמא אין זיקה ככנוסה והוו להו שתי יבמות הבאות משני בתים אלמא מספקא ליה וכי תימא מדאורייתא ה"נ דמייבמא חדא ומפטרא חדא ומדרבנן הוא דאסור גזירה משום שמא יאמרו ב' יבמות הבאות משני בתים חדא מייבמא ואידך מיפטרא בולא כלום והא טעמא דר"ש משום מאמר ולאו מאמר הוא דתניא אמר להם רבי שמעון לחכמים אם מאמרו של שני מאמר אשת שני הוא בועל ואם מאמרו של שני אינו מאמר אשת ראשון הוא בועל אמר ליה אביי ולא שני לך בין זיקת יבם אחד לזיקת שני יבמים דלמא כי אר"ש זיקה ככנוסה דמיא ביבם אחד אבל בשני יבמין לא ומי שני ליה לר"ש והתניא כלל אר"ש כל שהלידה קודמת לנשואין לא חולצת ולא מתייבמת נשואין קודם ללידה או חולצת או מתייבמת מאי לאו ביבם אחד וקתני לא חולצת ולא מתייבמת לא בשני יבמים אבל ביבם אחד מאי הכי נמי או חולצת או מתייבמת אי הכי אדתני נשואין קודמין ללידה או חולצת או מתייבמת ליפלוג וליתני בדידה בד"א בשני יבמים אבל ביבם אחד או חולצת או מתייבמת כולה בשני יבמין קמיירי ואלא מאי כללא ועוד מתיב רב אושעיא [א]ג' אחין שנים מהן נשואין שתי אחיות או אשה ובתה או אשה ובת בתה או אשה ובת בנה הרי אלו חולצות ולא מתייבמות ור"ש פוטר ואי ס"ד קסבר ר"ש זיקה ככנוסה דמיא לייבם לקמייתא ותיפטר אידך אמר רב עמרם מאי פוטר נמי פוטר בשניה והתניא [ב]ר"ש פוטר בשתיהן אמר רבא שניה שבזוג זה והשניה שבזוג זה קא טעי רבא בארבעה זוגי חדא דאו או קתני ועוד ר' שמעון פוטר בארבעתן מיבעי ליה ועוד תניא ר"ש פוטר בשתיהן מן החליצה ומן הייבום שנא' [1]ואשה אל אחותה לא תקח לצרור °בשעה שנעשו צרות זו לזו לא יהא לך ליקוחין אפי' באחת מהן אלא אמר רב אשי אי דנפול בזה אחר זה הכי נמי הכא במאי עסקינן דנפול בבת אחת ורבי שמעון סבר לה [ג]כרבי יוסי הגלילי דאמר אפשר לצמצם רב פפא אמר בייבם ואח"כ נולד פליג ר"ש בנולד ואח"כ ייבם לא פליג ותרווייהו לרבנן איצטריך [ד]ולא זו אף זו קתני תניא כוותיה דרב פפא ותיובתא דר' אושעיא שני אחים בעולם אחד ומת אחד מהם בלא ולד ועמד השני הזה לעשות מאמר ביבמתו ולא הספיק לעשות בה מאמר עד שנולד לו אח ומת הראשונה יוצאה משום אשת אחיו שלא היה בעולמו ושניה חולצת או מתייבמת עשה בה מאמר ואח"כ נולד אח או שנולד לו אח ואח"כ עשה בה מאמר ומת הראשונה יוצאה משום אשת אחיו שלא היה בעולמו ושניה חולצת ולא מתייבמת

ר'

מבית אחד. ורחמנא אמר את בית אחיו (דברים כה) בית אחד הוא בונה [לקמן מד.] ואינו בונה שני בתים: **ולמיפטרה אידך.** דזיקה ככנוסה דמיא וכ"ש זיקה ומאמר: **גזירה שמא יאמרו שתי יבמות הבאות משני בתים.** ונפלו בבת אחת בצמצום דליכא למימר שהראשונה הוזקקה לבעל השניה ואתי למימר נמי תתייבם חדא ותיפטר אידך: **משום מאמר ולא מאמר.** ספק מאמר קונה ספק אינו קונה: **ביבם אחד.** כגון מתני' דהוו שני אחין וכי מיית חד זקוקה להאי לחודיה ורמיא עליה הלכך אע"פ שלא כנסה עד שנולד השלישי הוה ליה כייבם ולבסוף נולד: **אבל בשני יבמים.** כגון הך דשלשה אחין דפשו להו תרי לא: **ומי שני ליה.** ושרי ליה בנולד ולבסוף ייבם: **והתניא.** כל שהלידה של שלישי קודמת לנישואין של שני לא חולצת אלמא מודה ר"ש בהא: **מאי לאו ביבם אחד.** שכשמת ראשון לא נשאר אלא אח אחד ואח"כ נולד זה: **לא בשני יבמין.** שהיו שלשה אחים ומת אחד מהן ונפלה לפני השנים ונולד להם אח ההיא ודאי אסירא עליו דהאי בתרא אפילו לאחר שייבמוה שנים הראשונים ומתו דהא ודאי נולד ולבסוף ייבם הוא דההיא זיקה דהויא לה גבי הני קודם לידתו של זה לא אלימא לשוויה ככנוסה למהוי כייבם ולבסוף נולד: **כולה בשני יבמין קמיירי.** בשני יבמין בעי לאשמועינן איסורא והיתרא: **אלא מאי כללא.** הואיל וביבם אחד אפילו לידה קודמת לנישואין שרי היכי מצי למיתני כל שהלידה קודמת לנשואין לא חולצת ולא מתייבמת וקתני כלל א"ר שמעון הא זמנין דלא הוי הכי: **חולצות.** אם מתו הנשואין את הקרובות ונפלו לפני השלישי הרי אלו חולצות: **ולא מתייבמות.** הואיל ותרווייהו זקיקן ליה קא פגע בקרובת זקוקתו: **רבי שמעון פוטר.** אף מן החליצה כדקתני לקמן בשמעתין מלצרור: **לייבמה לקמייתא.** ההיא דנפלה ברישא ואפי' לא הספיק לכונסה עד שנפלה אחותה מאי איכפת לן להוי זיקה קמייתא ככנוסה ותיפטר בתרייתא משום אחות אשה וקמייתא תתייבם דכיבם אחד דומה [ה](דהא כי נפלה מעיקרא לא נפלה אלא קמי חד דלגבי אידך ערוה היא משום אחות אשה ולא רמיא קמיה כלל): **בשניה.** שנפלה אחרונה: **שניה שבזוג זה.** אם היו שלשה אחין שנים מהן נשואין שתי אחיות ואשה ובתה ומתו שניהם ונפלו לפני השלישי אחת מן הראשונות מתייבמת ושתים האחרונות פטורות דחדא מן הראשונות חשובה ככנוסה ומתייבמת והשניות פטורות אחת משום ערוה דהי מינייהו מן הראשונות דחשבת ככנוסה אית לה חדא קרובה בשתים השניות נמצאת האחת יוצאת משום ערוה ושניה משום צרתה: **וקטעי רבא בהנך ארבעה זוגי.** דמתני' דס"ד דרבא דמיירי כשנפלו כולן לפני יבם אחד מדמתרץ שניה שבזוג זה ושניה שבזוג זה וטעות הוא בידיה חדא דלאו או קתני או אשה ובתה כו' אלמא לאו כולהו בחד ביתא עסקינן: **ועוד.** א"כ דכולהו בחד ביתא עסקינן שהיו ג' אחים שנים מהם נשואין שתי אחיות ואשה ובתה ואשה ובת בתה ואשה ובת בנה כל אחד נשוי ארבע נשים ומתו ונפלו לפני השלישי וקא"ר שמעון דאחת מן הראשונות מתייבמת והשניות פטורות ארבעתן מיבעי ליה דהא ד' שניות איכא: **בשעה שנעשו אחיות צרות זו לזו.** כגון הכא שנפלו לפני יבם אחד: **אפי' באחת מהן.** אלמא תרווייהו פטורי: **אי דנפול בזו אחר זו ה"נ.** דזיקה ככנוסה דמיא וקמייתא דנפלה מתייבמת אפילו לאחר נפילת שניה: **כרבי יוסי הגלילי.** בבכורות (יז.) רחל שלא בכרה וילדה שני זכרים ויצאו שני ראשיהן כאחד ר' יוסי אומר שניהן לכהן וחכ"א אחד לו ואחד לכהן דאי אפשר לצמצם ולצאת שניהם כאחד אלא אחד יוצא ראשון ופוטר את הרחם והשני חולין ומשום דלא ידיע הי מינייהו הוו תרווייהו ספק בכורות ונותן אחד לכהן והשני ירעה עד שיסתאב ויאכל במומו לבעל הבית. והכא נמי סבר ר"ש אפשר לצמצם מיתת שני אחים כאחד וליכא חדא דתיהוי ראשונה ושתיהן פטורות כדיליף טעם מלצרור דאי לאו כר' יוסי הגלילי הויא לה חדא ראשונה ולא ידיע הי מינייהו ותרווייהו ליבעו חליצה: **רב פפא.** לעיל [דף יח:] מהדר ופליג אדרבי אושעיא ותרווייהו בבי דמתני' איצטריכו לאשמועי' דרבנן בתרווייהו פטרי. ודקא קשיא לך בבא דרישא למה לי פשיטא דבנולד ולבסוף ייבם פטרי: **לא זו אף זו קתני.** כלומר אשמועינן ברישא נולד ולבסוף ייבם והדר תנא ייבם ולבסוף נולד לומר לך דלא זו בלבד דנולד ולבסוף ייבם פטורה אלא אף דייבם ולבסוף נולד נמי פטורה: **כוותיה דרב פפא.** דמודי ר"ש בנולד ולבסוף ייבם: **ועמד השני כו'.** לקמן [ע"ב] פריך למה לי למיתני עמד ולא הספיק: **ושניה.** אשתו של שני: **עשה בה מאמר כו' חולצת.** דלא אלים מאמר לשוויה צרת ערוה למיפק בולא כלום:

ר"ש

שמא יאמרו שתי יבמות כו'. פירש בקונט' שנפלו בבת אחת כר' יוסי הגלילי דאמר אפשר לצמצם ועי"ל כגון שהראשונה היא ערוה לאחיו השני שמת שלא היתה זקוקה לו כלל:

והא טעמא דר"ש משום מאמר ולאו מאמר הוא דתניא וכו'. הו"מ לשנויי דלדבריהם דרבנן קא"ל:

דתניא אמר להם ר"ש כו'. והא דאמר בפ' ר"ג (לקמן נא:) דר"ש סבר דמאמר קונה קנין גמור היינו לענין שאין ביאה ומאמר אחריו אבל לא עביד לה ככנוסה:

ועוד מתיב רב אושעיא. כאן מוכיח כפר"ת דרבי אושעיא לאו היינו רב אושעיא [ו]דההיא דפ' הדר בעירובין (ד' סח. ושם) דקסבר התם ר' אושעיא דאין ברירה ובפרק בתרא דביצה (ד' לז: ושם) אית ליה לר' אושעיא ברירה:

רבי

מסורת הש"ס

א) [לקמן כח:], ב) [לקמן כח: קדושין נ:], ג) [לקמן כח. שבועות לג. בכורות ט. יז. יח.], ד) [גיטין טו: ב"מ לח. הוריות ב.], ה) כל זה בס"א אינו, ו) נ"ל בההיא דפ' כו' רש"ל,

תורה אור השלם

1. וְאִשָּׁה אֶל אֲחֹתָהּ לֹא תִקָּח לִצְרֹר לְגַלּוֹת עֶרְוָתָהּ עָלֶיהָ בְּחַיֶּיהָ: ויקרא יח יח

גליון הש"ס

גמ' בשעה שנעשו צרות. ע' קידושין דף נ ע"ב תד"ה אי הכי:

מוסף רש"י

ג' אחין שנים מהן נשואין שתי אחיות וגו'. ומתו ונפלו לפני השלישי, הרי אלו חולצות ולא מתייבמות. לפי ששתיהן זקוקות לו מקדושי שני אחיו, וזיקה הוי כקצת קדושין, ואי מייבם חדא מנייהו קנסיב אחות זקוקתו בחייה, וזקוקתו הויא כאשתו, אבל חליצה בעיא דלא אלים למיהוי כאחות אשה ממש להפטר בלא כלום (לעיל ח:).

תוספות ישנים

פוטר בארבעתן. תימה אמאי לא קאמר בשבעתן דהא כי לקח אחת מן נשי ראובן לא יקח מנשי שמעון כלום ולא מנשי ראובן. מנשי ראובן לא יקח לפי שמבית אחד אין לו לייבם אלא אחת והאחרות פטורות. וגם מנשי שמעון לא יקח כי האחת הערוה לאותה שלקח א"כ כל נשי שמעון הם צרת ערוה. ומזה נוכל לתרץ דלא חשש למתני פטור בשלש הצרות שנפלו עם אותה שמייבם דפשיטא הוא שאין לו לייבם מארבעתן אלא אחת ואותה שירצה יקח לו דכלהו חזיא ליה. אבל הד' האחרונות כלהו אסורות לו ובהני הו"ל למכתב פוטר בארבעתן כ"נ לרשב"י אבל מ"מ קשה דהיכי קאמר אי דנפול בזה אחר זה הכי נמי דר' שמעון סבר הכא יש זיקה וזיקה ככנוסה דמיא הא אמרינן דבשני יבמין לא אמרינן זיקה ככנוסה וה"נ כיון דאיכא הרבה יבמות אין לנו לומר לר' שמעון דזיקה ככנוסה דמיא משום דלא ידעינן איזה מהם יקח ואין הזיקה מיוחדת וע"ק אמאי נקט דנשואין ד' זוגי (איסור) כי נמי אינם נשואין רק ב' אחיות ושאר נשותיהן נכריות אמת הדבר דכשייבם א' מהן כולן פטורות. ונראה אל הקדוש דכי קאמר שניה שבזוג זו ושניה שבזוג זו איירי שיש שמונה אחין נשואים אותם שמונה נשים שתי אחיות ואשה ובתה ואשה ובת בתה ואשה ובת בנה כל א' וא' אחת מהן. והשתא הראשון שמת אשתו מתייבמת והשניה יוצאה משום (אחות) ערוה אשת מי שמת שני ערוה לאשת הראשון וכן כולן אשת מי שמת ראשון מתייבמת ואשת מי שמת אחריו ערוה. והשתא איכא ד' מהם ראויות לייבם לזה האח שנפלו כלם לפניו וד' מהן יש שאינן ראויות להתייבם וניחא דקאמר פוטר בארבעתן וכן כלהו קושיות מתורץ (ממני) [בזה]: